



Õiguskantsler

Teie 19.12.2023 nr

Meie 11.03.2024 nr 7-5/240153/2401470

Lapsele tugiisiku määramine

Lugupeetud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole murega, et Teie poeg võib jääda tugiisikuta, sest Tallinna linn ei jõudnud lapse senise tugiisikuga teenuse osutamise tingimustes kokkuleppele. Nüüd on selgunud, et linn lubab Teie lapse tugiisikul jätkata osatühingu kaudu teenuse osutamist kuni 31. märtsini 2024.

Mõistan, et Teie pere on keerulises olukorras. Tallinna linn oleks saanud jagada Teile tugiisiku kohta aegsamini selgemat teavet. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet möönis oma selgitustes õiguskantsleri nõunikule, et teenuseosutamise tingimuste läbirääkimistel on olnud möödarääkimisi ja väärarvamusi.

Asjaolusid arvestades ei ole aga põhjust pidada Tallinna linna tegevust õigusvastaseks.

1. Seadus annab õiguse saada tugiisikuteenust, kui on selgeks tehtud, et inimene vajab tugiisiku abi ([sotsiaalhoolekande seaduse](#) § 23). Seda, kuidas kohalik omavalitsus peab teenuse osutamist korraldama, sealhulgas mis vormis lepingud sõlmima, seadus ette ei kirjuta. Oluline on, et omavalitsus pakuks tingimusi, mis võimaldavad tal leida teenuseosutajaid, sest omavalitsus ei saa õigustada lapse tugiisikuta jätmist sellega, et ta ei leia inimesi, kes oleksid valmis teenust osutama (vt ka õiguskantsleri 25.02.2022 [soovitust](#) Tallinna linnale).

2. Sotsiaalhoolekande seadus ei nõua otsesõnu, et vald või linn peab teenuseosutaja valimisel lähtuma abivajaja või tema pere soovist. Samas ütleb seadus otsesõnu, et enne tugiisiku kindlaksmääramist peavad abivajaja ja võimalik tugiisik saama omavahelise sobivuse hindamiseks enne kohtuda (SHS § 24 lg 2).

3. Tugiisiku ja inimese (alaealise puhul nii lapse kui ka tema pere) hea omavaheline läbisaamine aitab kaasa, et tugiisikuteenusel on kasu. Kui tugiisikuteenus on mõeldud lapsele, tuleb tugiisiku valimisel lähtuda sellest, mis on lapse huvides parim, see eeldab ka lapse ja tema arvamuse väljaselgitamist.

4. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti selgituste kohaselt ei ole Tallinna Perekeskusel Teie lapse senise tugiisiku tööle ühtki etteheidet. Tallinna linn on aga seisukohal, et koostööd on

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

võimalik jätkata vaid linna kehtestatud tingimustel: kas käsunduslepingu alusel või osaühingu kaudu siis, kui osaühing on valitud riigihanke põhimõtetest lähtudes.

5. Selline nõue on esitatud 1. jaanuarist 2022 kehtivas Tallinna Linnavolikogu määrmuses „[Sotsiaalteenuste osutamise tingimused ja kord](#)“. Määruse § 1 lõige 2 näeb ette, et sotsiaalteenuse osutamise võib volitada eraõiguslikule juriidilisele isikule (nt osaühingule) siis, kui see on valitud riigihanke põhimõtteid järgides.

6. Ka siis, kui õigusnormi on mõistetud valesti või ekslikult rakendatud, ei saa nõuda, et haldusorgan sellist praktikat jätkaks. Tallinn peab oma tegevuses lähtuma enda kehtestatud õigusaktidest ja kehtivatest seadustest.

7. Selle üle, kas Teie tugiisik saab 2024. aastal jätkata osaühingu vormis teenuse osutamist, nagu varasematel aastatel, on olnud viimasel ajal kahetsusväärset palju segadust. Nii Teie kui ka Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti selgitustest ilmneb, et Teile teatati lepingu lõpetamisest tugiisikuga esimest korda 2022. aasta lõpus ning uuesti eelmise aasta novembrikuus. Märkisite, et küsisite 22. novembril 2023 Tallinna Perekeskusele kirjalikult, miks sellisele otsusele jõuti. Vastuse saite 18. detsembril ning seejärel kirjutasite õiguskantslerile.

8. Sellist asjade käiku arvestades on mõistetav, miks Te lootsite peaaegu aasta lõpuni ehk kuni Tallinna Perekeskusele kirja saamiseni, et ehk tehakse ka sel korral erand ning tugiisik saab jätkata.

9. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet leidis õiguskantsleri palvel olukorrale siiski ajutise lahenduse ning lubas tugiisikul teenuse osutamist jätkata osaühingu vormis kuni 31. märtsini 2024. Vaidlused on käinud selle üle, milline on tugiisiku töötasu, kuid seda õiguskantsler kommenteerida ei saa, kuna see puudutab suhet Tallinna linna ja tugiisiku vahel.

10. Mõistame, et Teie perele oleks paremini sobinud see, kui Tallinna linn oleks lubanud tugiisikul jätkata samadel tingimustel teenuse osutamist suveni. Õiguskantsleril ei ole siiski alust öelda, et praegune lahendus oleks ilmselgelt lapse huvidega vastuolus.

11. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet arvestas kuupäeva valimisel sellega, et 2024. aasta esimeses kvartalis plaanib amet korraldada tugiisikuteenuse osutajate leidmiseks riigihanke. Teie tugiisikule kuuluval osaühingul on võimalik osaleda riigihankemenetluses vastavalt kehtestatud tingimustele.

12. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet ja Tallinna Perekeskus on alustanud ettevalmistusi, et leida Teie lapsele uus tugiisik, juhul kui praegune tugiisik alates 1. aprillist 2024 jätkata ei saa. Kui leitakse uus tugiisik, oleks võimalik katkematult teenusega jätkata.

13. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet kinnitas veebruari alguses saadetud kirjas õiguskantsleri nõunikule, et koostööst huvitatud tugiisikute kandidaadid on leitud ning nendega tehakse intervjuusid. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet kinnitas oma vastuses, et nad mõistavad, et Teie lapse kohanemine võib osutada tavapärasest aeganõudvamaks.

14. Kokkuvõtvalt, Tallinna linn täidab tugiisikuteenuse osutamise aluseks olevat haldusakti ning on teinud vajalikke ettevalmistusi uue tugiisiku leidmiseks, et teenuse osutamine ei katkeks, juhul kui praegune tugiisik ei jätkata teenuse osutamist 1. aprillist 2024. Välistatud pole ka see, et tugiisik osaleb oma osaühinguga riigihankes ja osutub valituks või otsustab ta teenuse pakkumist jätkata käsunduslepingu alusel.

15. Kui peaks juhtuma, et tugiisikuteenuse osutamine katkeb, on Teil õigus pöörduda oma lapse huvide kaitseks halduskohtusse. Tallinna Kesklinna Valitsus tegi 7. novembril 2022 otsuse (haldusakti), mis näeb ette, et Teie lapsel on õigus saada tugiisikuteenust kuni 31. oktoobrini 2025. Haldusakti täitmist on võimalik nõuda halduskohtu kaudu, esitades kohtule kohustamiskaebuse.

16. Halduskohtusse pöördumine on inimese jaoks tehtud võimalikult lihtsaks ja odavaks. Halduskohtusse võib kaebuse esitada inimene ise, kirjeldades kohtule, mida ta soovib. Ta ei pea selleks palkama tingimata advokaati või juristi. Kohus tõlgendab inimese kaebust ja sõnastab vajadusel täpse nõude ise. Kohtusse pöördumisel tuleb üldjuhul maksta riigilõivu 20 eurot. Halduskohtusse pöördumise kohta leiate rohkem infot kohtute [veebilehelt](#).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet